

ure in potop v želodci je vesoljen, lestva stoji do 11. klina v vinu, 4. ščurku se že frak na konci namaka, od straha in groze ves blede zleti hitro po lestvi v glavo, kjer mu 3 preplašeni pajdaši na črevljarskih stolčkih čepé premišljaje, kaj bode vendar iz vsega tega? Ko ves zbegan četrti v glavo privihra in nobena stolčka več ne najde, da bi sedel, začne se z družimi tremi za sedeže pretepavati. — Ko se vsi štirje v glavi za stolčke rujó in tepejo, pravijo navadni ljudje, da je takrat človek „popolnoma pijan.“ Mi učeni anatom pa vendar trdimo, da je le zadnjega najtrdovratnejšega ščurka iz želodca spravil. Zdaj mora iti na glasovanje, koliko ščurkov mislimo mi danes zvečer pregnati? Jaz mislim, da pri takej svečanosti ne bi bilo odveč, da bi tudi četrtega spodili, če tudi do tepeža v glavi med vsemi štirimi pride.“

Zdaj gosp. Quominus obraz v temne gube spravi in zarenči: Kdor je za to, da samo prvega ščurka poženemo, naj vstane! — Vsi obsedimo. — Gosp. Quominusu se spet lice bolj zvedri in na dalje vpraša: Kdor je te volje, da samo drugega ščurka poganjamo, naj vstane! Sam rešpehtar se počasi s kučmo na glavi k višku prizdignejo, rekoč, da ko bi do tretjega ali celó do četrtega ščurka prišli, ne bi znali drugo jutro pri inšpekcii za svoje ameriansko društvo nabranih narodnih uší od narodnih bolh razločiti! — Pa splošno mrmranje je rešpehtarja kmalu poučilo, da bo treba vsaj še enega ščurka žrtovati. Zdaj pride 3. ščurek na glasovanje in vzdignejo se rešpehtar, Ablativ, Kozoprsk in Boštjan sam rekoč, da iz estetičnih ozirov kakor pesnik ne more tepeža vseh štirih ščurkov v glavi dopustiti. Pa kaj so pomagali pesniški oziri, ker je bil v manjšini! Za preganjanje zadnjega in četrtega ščurka se oglasi „ogromna“ večina in pri tem je tudi ostalo.

Nismo še dobre pol ure vkupej sedeli, že je rešpehtarjeva kučma popolnoma ravnovažje izgubila in zdaj se na desno, zdaj na levo na glavi pomikala v znamenje, da je 1. ščurek svoj sedež na prvem črevljarskem stolčku že zavzel. Tudi se ni dolgo časa 2. ščurek v želodci obotavljal, nazdravljali smo od vseh krajev Boštjanu kot slavnemu pesniku, današnjemu našemu dobrotniku, slovenski zvezdi prehodnici na literarnem obnebjí itd., samo g. Quominus ga je zmirom sarkastično z Nikodemom podajal. Na to pa Boštjan v sveti jezi vstane, oči so se mu svetile, kakor baklje, in dvakrat zaporedoma si je pri agiranji naočnike zbil, kar je čisto jasno dokazovalo, da nima v glavi nobene stolčka več praznega in da že 4. ščurek namerja iz želodca odplezati. — Rdeč kakor rak na veliki petek se obrne proti g. Quominusu: Le reci mi Nikodem, to me nič ne žali, kajti poznam narodne muftije, age in beglerbege, ki so bili tako reči svetniki v čitalnici, in so potem pri 2. volitvi vendar nemškutarje volili, jaz pa nisem v perijohah, ktere je „Slovenec“ o tem prinesel. Poznam spet druge, imenovane národne trgovce, ki bi z usti vse do zadnjega vatla dali za našo stvar, al v praksi nimajo toliko korajže, da bi slovenske table nad svoje štacune obesili; poznam dalje nekega „slavnega“ slovenskega pesnika, ki je pred nekoliko leti rekel svojemu odgojitelju, da ni treba njegovih dečkov v slovenskem jeziku podučevati, kajti to bi jim glavo zmešalo! Temu počenjanju tega „slavnega“ slovenskega pesnika se je rajni gimnazijalni ravnatelj Nečasek, ki ga je bilo samo slovansko poštenje, pri privatnih izpitih neizmerno čudil. Utegnil bi vam še mnogo takih za slovenski rod in dom krasnih izgledov naštetí, pa naj bode to zadosti. Vprašam vas zdaj: na kateri strani je Nikodemovanje pri meni, ali pri teh tako slavljениh narodnjakih?! Vprašam vas dalje, povejte mi — — — naenkrat Boštjanu beseda zastane, na čudne načine se

mu oči zasvetijo in kar venomer začne proti vratom zreti. Obrnemo se zdajci vsi tje in vidimo g. Tschertschuschnigga tudi tako rdečega kot kuhanega raka z marelo pod pazuo, ktere niso noben dan niti po leti niti pozimi domá pozabili, ko so se ravno skozi vrata priripsali, podobni Bachus-u, kajti imeli so tudi oni vsaj že svoje 3 ščurke pod kapo. (Kon. prih.)

## Dopisi.

**V Gradcu 4. sveč.** (*Pravila društva „slovanske besede“*), ki se ima osnovati tukaj v Gradcu, so že potrjena od c. kr. namestništva in vpisovanje se začneja. „Slovanska beseda“ bo dajala tukajšnjim Slovanom lepo priložnost, da spoznajo drug drugega in se krepčá slovanska vzajemnost in slovanski ponos, da čitajo raznovrstne spise in časnike, da se učé petja in da krepijo svoj život s telovadbo. Sploh si bo prizadevalo to društvo dramiti naše ljudi, zbirati jih v domači dom in pridobiti jim od tukajšnjih mestjanov spoštovanje, kakoršno morejo tirjati sinovi velike matere Slave. Razume se ob sebi, da bo društvo združevaje „utile dulci“ tudi za primerne veselice skrbelo. Oni, ki so sprožili to misel, želé in to po pravici, da se ne pogrésa noben tukajšnjih Slovanov v tem društvu, posebno pa pričakujejo, da se vpišejo va-nje mladenčci, ki imajo biti enkrat voditelji naroda — naši dijaci viših šol. Gotov sem si, da so „Novice“\*) enacih željá, in da se jim pridružuje v tem vsak oče, ki ima svojega sina v tukajšnjih viših šolah, in to tem več, ker doneski — po 50 do 70 soldov na mesec — so tako majheni, da jih zmore vsak lahko.

**V Ljutomeru 4. sveč.** — Spolnile so se nam naše vroče želje: čitalnica, ki smo jo ob svečnici slovesno odprli, ustanovljena je! Ako je bila kje težava, narodni dom na noge spraviti, bila je gotovo tukaj. Že po svojem položaji Ljutomer na najskrajnem mestu slovenstva proti vzhodu, kaže, da ga ptujstvo od vseh strani žmíče, in čeravno v najbližjem obsegu od iskrenih Slovencev obdan, da vendar le malo more svoja krila raztegniti in le malo peščico privržencev k sebi pritisniti. Tržani sami ob sebi pa so ali čisto po ptujščini popačeni ali vsaj mlačneži; toraj zdatne podpore od njih nikakor nimamo pričakovati, marveč v srečo še si moramo šteti, da nam še hujše ne nasprotujejo. Med takimi okoliščinami se je toraj osnovala naša čitalnica, — čitalnica, ki ima biti čvrst steber slovenstvu proti severo-vzhodu. Slovesnost, s katero smo odprli národni dom, bila je prav živa in vesela; hvalijo jo domači in tuji, ki so bili nazoči, tudi naši protivniki, kateri povabljeni so skoraj vsi, brž ko ne iz radovednosti, prišli, tako da nam je na posled prostora pomanjkovalo. Program se je vršil izvrstno: na čelu mu je stal prolog, za njim je sledila glediščina igra „župan“, potem pa nagovor, v katerem je govornik pomen in namen čitalničin razložil, pa se tudi hvaležno Vodnikovih zaslug za narod slovenski spominjal; sklenil pa je svoj govor z nazdravom Nj. Veličanstvu in ljutomerski čitalnici. Zdaj pa so se vrstile razne pesmi, ki so jih peli možki pevski zbor in dve gospodičini v samo- in dvospevih polne ljubezni do mile domovine. Zato hvala, srčna hvala vsem, ki so s svojim trudom, z duševnimi ali materialnimi močmi k slovesnosti tega dneva pripomogli.

\*) Radostne pozdravljajo tudi „Novice“ osnovo „slovanske besede“ v nemškem Gradcu. Da pa more slovanska stvar čvrsto in slavno napredovati v mestu, kjer kraljuje nasprotni element, treba, da se zberó vse moči v eno teló, in tako svetu pokaže — edinstva krepkost, ki je celoti na čast, posamnim na korist!

Kakor grom z vedrega neba pa je na posled po dovršenem programu bil govor gospoda dr. Z. v nemškem jeziku. Tako izvrstno, temeljito in obzirno s svojo izurjeno besedo je nastavljal in dokončal govor, da je bil z občno in glasno hvalo sprejet. Ta govor pa je zato dobro došel, ker se je med poslušalci nahajalo tudi takih oseb, ki niso zmožne slovenskega jezika, pa je vendar potrebno bilo, da tudi te izvejo, za kaj da gre.\*) Obligatni ples pa je na koncu tudi tū, se vé da dovršil svoj „ringa-raja“, in tako smo se povrnili veseli in zadovoljni domú, ko nam je mežnar za rano popotnico odzvonil.

**Iz Gorice.** — Vodniku na čast so pod krilom čitalničnega odbora tudi naši dijaki napravili 2. svečana „besedo“ in to prav sijajno ne le po obilnem številu pesem in govorov, temuč tudi po izvrstni izpeljavi; igrali so tudi burko „Novci za diplomo“, ki jo je po talijanski poslovenil rodoljubni gosp. prof. Rebec, kteremu sploh gré čast in hvala, da je bil dijakom prijazen voditelj v osnovi te besede, ktorej hvala je enoglasna in to v vsem zaslužena. Po besedi je bila večerja prav „židane volje“ in mnogo lepih napitnic se je čulo. Posebno tehtna je bila napitnica g. dr. Lavriča\*\*) na hvalo dijakom goriške gimnazije in slavo prof. Rebecu.

**Gorica.** ✱ (Še enkrat realkin ravnatelj.) Ker, kakor sem čul, nekteri mojih vrstic v poslednjem listu „Novic“ niso razumeli, naj povem, da vse je bilo le humoreska, kar sem ondi pisal. Ako ni bila prav po lepoznavskih pravilih izvršena, zakrivilo je to le moje tumpasto peró. Da jo je drugi dopis iz Gorice v istem listu „Novic“ bolje zadel, dobro! Applaudite amici!

**V Kanalu** 4. sveč. J. H. — Včeraj smo imeli v naši čitalnici prav lepo „besedo“ Vodniku na čast. Po odpetem zboru „Lepa naša domovina“ je na slavo Vodniku prav krasno govoril gosp. Ivan Širca; po lepem zboru „Moj spominek“ je deklamoval „Na straži“ gosp. Miroslav Furlani, učitelj v Ročinju, prav izvrstno. Po deklamaciji je pel zbor „Sabljo moja“, in potem so gledališčino igro „Strast in krepost“ kanalski naši fantje prav vrlo igrali. Vsem je srce veselja igralo in pogostoma so se slišale besede: „kdo bi bil mislil, da bomo kdaj kaj takega v Kanalu videli.“ Živio-klicev in to prav po pravici ni bilo ne konca ne kraja, dokler ni zbor zapel navdušeno pesem „Živio.“ Še posebna čast gré gospodičini Ernestini Garlattovi in pa gospodičini Terezini Rautarjevi, ki ste se v igri prav dobro obnesli. — Živili tedaj Kanalc! Očitno je, da se tudi v Kanalu slovenski duh lepo razširja.

**Iz Notranjskega.** — ??? — Cerknici, posebno cerkniška inteligencija, odgovorite mi na to le vprašanje: kako je to, da se od vas in od vaše okolice, ki je, vsaj po imenu znana vsemu svetu, nič, kar nič ne sliši o narodnih zadevah? — Iz vsacega večega, kraja pa tudi iz veliko manjših krajev se sliši o veseljem gibanju narodnem — od vas pa je vse mirno in tiho; ali ste mrtvi za narodnost? ali le na skrivnem delate? — Čerknica in okolica njena mi je dovolj znana in nobeden mi ne more ovreči, ako rečem, da prebivajo v Čerknici in njeni okolici in posebno v Begunjah, vrli in pošteni iskreni domoljubi. Kako to, da taka mrtvaška tišina vlada ondi? Zakaj ni sluha ne duha o vašem tako lepem kraju? Radi so nekdanj ljudje, tudi veliko tujcev, hodili gledat obče znanega čudovitega cerkniškega jezera. Ali še hodijo? Slišal sem, da so opustili. Pa zakaj bi ne? Vsak človek, tako tudi tujec bi se rad potem ko se je čudovitega jezera, njegovih požiravnikov itd.

nagledal, v lepem cerkniškem trgu v veseli družbi odpočil in oddahnil, al, žalibog, v Čerknici ni združenega življenja, manjkanekake duševne vezi, — naj naravnost izrečem: v Čerknici manjka čitalnice! Vrli Čerkničani prosim vas, odgovorite mi: Zakaj nimate še čitalnice? Manjši kraji so vas prekosili. Ne zamerite, da se mešam med vaše zadeve, al srce me boli, da znana slovenska Čerknica sè svojo okolico nima še narodnega doma, nima še ognjišča, pri katerem se ogreva sedanji čas tako potrebno domoljubje naše, kteremu so voditelji: vera, cesar, domovina!\*)

**Iz Crnomlja** 6. febr. J. K. — Evo nekoliko veselice iz kraja belih Kranjcev! „Novice“ in „Triglav“ sta že pisala, da se tudi pri nas snuje čitalnica. Istina je; že štejemo lepo število od 80 udov. V nedeljo 2. svečana se je snidlo čez 100 oseb v prostorni grajščinski dvorani, ne da bi bili čitalnico že otvorili, nego da se skupno radujemo pustni čas. Lepo smo jo zadel: Pred tombolo so nam vrli pevci zapeli 4 krasne pesmi, in po tomboli sopet 4 — hvala jim! K petju so gosp. učitelji iz naše okolice vse pripomogli; slava jim, da se za domačo reč marljivo trudijo, in akoravno jim je do nas daljna pot, da niso se strašili grdega pota k vajah. Naš prvi učitelj gosp. J. je kaj izvrsten v petji. Nadjamo se, da bo dobrovoljno tudi na dalje pevce izurjeval v petji. Po pesmih sledil je ples in tako so nam ure tekale v prijetni družbi, da smo blizo belega dne s pesmico „Ko dan se zaznava“ končali veselico, kakoršnih se še več nadjamo, ko se prične čitalnica naša. Potrjenja pravil že dolgo čakamo, pa ga še vendar le ni?! 11 gospodov in gospodičin je prišlo iz Metlike in iz Hrvaškega. Dobro so nam došli! Tudi predstojnik g. grof Chorinski in g. Logar sta nam s svojima gospéma počastila veselico, katero sta nam jako hvalevredno vredila gospoda D. K. in J. G.

**Novomesto.** — a. — 2. dne t. m. umrl je tukaj v frančiškanskem samostanu visokospoštovani oče Adolf Kokalj v 29. letu svoje starosti. Ranjki, gimnazijalni učitelj, bil je ljubljeneč tukajšnjih dijakov in sploh jako čislán po mestu, zato je pa tudi njegov pokop bil posebno slovesen. Bil je tudi ud tukajšnje čitalnice, svojemu slovenskemu narodu, iz kterega se je rodil, z dušo in s telesom zmirom stanovitno vdan. Dijaki so mu na grobu zapeli Riharjevo: „Jamica tiha, jamica mirú“, in tako — tudi mi vrlemu rodoljubu vskliknemo: Mirno počivaj v zemljici domači!

**V Cerknici** 6. febr. — Včeraj zjutraj ob pol petih nas je vstrašil ogenj: gorel je hlev g. Jurja Milavca, ki ni bil zavarovan. Brž ko ne je hudodelna roka nalašč ogenj zatrosila. V strahu smo bili velikem, ker tikoma zraven požara stojijo poslopja. Hvala Bogu, da ni bilo sape, a mnogo ljudi kmalu na nogah, ki so tako pridno gasili, da je bila nevarnost večega požara kmalu odstranjena. Ne moremo vsakega posebej pohvaliti, ki je pomagal, vendar s posebno pohvalo moramo omeniti našega vrlega kovača Antona Kastelca, ki si je sopet zahvalo zaslužil vseh tržanov. Nadjamo se, da mu občina podeli darilo v priznanje njegovih zaslug, ki si jih je že pri mnogih požarih pridobil. „Novice“ pa naj ga očitno pohvalijo!

**Iz Kranja** 5. sveč. — Tudi čitalnica naša je 2. svečana praznovala rojstni dan Vodnika — moža, ki je prvi zasejal plodno seme, iz kterega so pognale lepe kalí slovenskega slovstva in po kterem je odprl tudi narodu našemu zlati zaklad spoznanja — vednosti, da mu tolažijo bridko življenje njegovo. Slovesnost to po-

\*) Menda prvi nemški govor v čitalnici slovenski. Kaj neki bode dopisnik „iz Karlovca“ v „Slov. Gosp.“ o njem rekel?

Vred.  
Vred.

\*\*) Drugi pot prinesó „Novice“ celi ta govor.

\*) Tudi „Novice“ se popolnoma skladajo s to prijateljsko interpelacijo ter mislijo, da izvrstni rodoljubi, ki jih šteje Čerknica sama in soseska njena, bodo brez odlašanja odstranili napotke, ki so dosihmal morebiti še ovirali osnivanje čitalnice.

Vred.

častilo je tudi mnogo gostov iz mesta in okolice. Beseda se je pričela z govorom, v katerem je govornik razložil neutrudljivo delovanje in neprecenljive zasluge slavnega buditelja našega. Posamne točke programa so se vse izvrstno vršile, posebno radost pa so izbujale: „Spomin Vodniku“ (dvospev), „Touha“ (zbor česki), arija iz Don Juana za glasovir in gosli; ženski samospev gospodičine J. Peceve in „Sablja“ (zbor srbski od Jenkota). Po besedi bil je ples tako sijajen, da ga po vsej pravici najlepšim našim plesom prištevati smemo. Pri plesu godla je sl. vojaška glasba c. kr. polka grof Hujnovega. Vodnik sam bi se moral radovati v nebeških višavah, ako bi videl in čul, kako hvaležen se mu skazuje narod slovenski po vseh okrajnah! — Konec preteklega meseca je poslal naš mestni odbor peticijo na državni zbor dunajski zastran železnice ljubljansko-belaške; upamo, da jo reši v smislu našem, kakor se tudi nadjamo, da podpirale nas bodo s enacimi peticijami tudi druge županije in pred vsem mestni odbor ljubljanski. \*) Kakor ima pa vsaka nova reč svoje nasprotnike, tako ima jih tudi železnica, in to najbolj iz sebičnosti. Kako smešno besedovanje smo slišali takrat, ko se je napravila pri nas telegrafijska postaja! Zdaj vendar vsak vidi, da nikomur ne škoduje! Ljudem take baže ne moremo družega na uho zatrobiti, kakor to, da neprenehoma se vrti časa koló, katero raztare vse, kar se mu zoperstavlja!

**V Št. Vidu nad Ljubljano.** — Ker se prve nedelje svečana meseca odlikujejo z „besedami“ v čitalnicah, tudi naša ni hotla zaostati za sesticami svojimi, in čeravno kmetiška stvar, zaveda se vendar tega, da tudi ona je vredna hčerka matere Slovenije. Prav srčno veselilo nas je tedaj, da je mnogo rodoljubov in domorodkinj iz Ljubljane, in med njimi tudi gosp. dr. Jan. Bleiweis in gosp. dr. Costa, nas obiskalo ta večer. Vse to je navdušilo našo mlado govornico in skušenega našega govornika, pa pevce in pekinje tako, da so prav lepo in v občno pohvalo izvršili svojo nalogo. In še celó s glediščino igro „Filosofom“ so se naši domačini in naše domačinke vstregli poslušalcem. Med pesmami se je videlo, kako je posebna mična „Kukavica“ razveselila naše goste. Tako je v „Kraljičevi“ hiši kraljevalo ta večer res prav „preljubo veselje“, za katero smo vsem hvaležni, ki so to veselico osnovali in jo vršili. Le tako naprej!

**Iz Borovnice.** 8. svečana. R. — Sinoči, v lepi jasni in tihi noči,  $\frac{3}{4}$  na sedem po naši uri, smo čutili pri nas hud potres, ki je kaka dva trenotka trajal. Butnilo je od juga proti severu tako močno, da je moj preparirani duhúr (Mustella Putorius) z svojega stalca na tla pahnul in tudi ena levric (Sciurus vulgaris) se je prekucnila z svojega mesta. Spremljeval je potres vihar ni piš enak votlemu šumenju. Danes imamo oblačno južno vreme. — Naj še omenim, da prve oznanovalke ljubomile spomladi: bele slepice (Helleborus niger) in snežni zvončki ali bingeljci (Galanthus nivalis) so že začeli riti iz prebujene zemlje; spomladna resa (Erica carnea) pa že delj časa sem ter tje cvetè. Vrbe (Salices) so tudi že začele nastavljeni mačice. — Naj bi z ljubo spomladnostjo tudi v cesarskih pisarnicah se pričelo novo ustavno, nam Slovencem pravično delovanje, da bi že vendar pošiljali spise našim slovenskim selanom v domačem, ne pa v nemškem, našemu ljudstvu nerazumljivem jeziku, sicer bomo primorani, napeti druge strune in starokopitnim nemškutarjem eno prav po domače po §. 19. ustavnega pravá zapeti. Zdaj bomo videli, kako bojo ces. uradniki, ki

so prisegli, da bojo zvesto spolnovali glavne ustavne postavbe, svojo prisego držali. Zato pozor kmetje, da se vam nikjer ne krati prisežena pravica!

**Iz Ljubljane.** (Iz deželne odbora.) V poslednji seji 7. dne tega meseca je pred vsem poročal odbornik dr. Costa o svojih potih, ki jih je skupaj z dr. Tomanom na Dunaji storil pri ministerstvu o tem, da bi se deželi rešile pravične zahteve zarad vzetega jej premoženja. — Odbor je enoglasno sklenil peticijo (prošnjo) do državnega zbora o železnici ljubljansko-beljaški. — Med mnogimi družimi soseskinimi zadevami je obravnaval odbor tudi nekatere ženitvanske pritožbe. Vest mu ni dopustila, da bi bil dovolil ženitev nekega zidarskega delavca iz Dov., ki nima nič, ona pa tudi nič, kakor to, da je skor popolnoma slepa; prav taka je z drugim enacim človekom iz Kočevskega. To je res groza, da je dandanes toliko kukavic na svetu, ki bi se le ženili, da bi svoje otroke pokladali v gnjezdo — soseskam! V tej seji se je odbor pogovarjal tudi zarad sirotnice (Waisenhaus). Odbor je storil vse, kar mu je deželni zbor sporočil, pa bi rad že zdaj stopinjo naprej storil, da bi s kakim predlogom stopil pred deželni zbor. Pregled sedanjega premoženja sirotniškega kaže sicer lepo glavnico (kapital), al vsa je v obligacijah, iz katerih bi se, ako bi se s tem denarjem hotla nova hiša zidati ali kaka stara prezidati, malo več kot dobra polovica gotovega denarja skupilo. Odbor bi bil srečen, ako bi saj to dosegel, da bi se saj polovica sirotnice prihodnje leto ustanoviti mógla in to tako, da bi se z dovoljenjem gospoda knezoškofa na stroške sirotninskega zaklada nunskega samostanu ljubljanskemu dozidalo toliko, da bi k večemu 50 deklic proti plačilu imelo stanovanje in šolo pri nuna, kjer bi bile, kakor v Celovcu in Salzburgu, sirotice najboljše spravljene. V tem smislu bo delal odbor naprej ter se nadja od milostljivih naših gospá nún in svetlega knezoškofa — deželi na blagor — prijaznega vslišanja. — O kuponih obligacij zemljiščine odveze je bilo sklenjeno, naj jih deželna blagajnica ne jemlje samo ob času, kadar zapadejo, temuč tudi drugi čas po odštetih 6 odstotkih, ker to je na korist lastnikom obligacij, pa tudi blagajnici. — Konečno se je bralo sporočilo dr. Karola Bleiweis-a, zdravnika delavnice ljubljanske, o bolnikih te deželne hiše 1867. leta. Iz tega sporočila se vidi, da vseh v tej delavnici zaprtih možkih bilo je lani 414, bolnikov med njimi skozi 12 mesecev pa 184; izmed teh se jih je ozdravilo 137, umrlo 25; zavoljo neozdravljivih bolezni so jih izpustili 15; bolnih ostalo je konec leta 7. Največ jih je bolehalo za katárom pljuč in sapnika, za pljučno jetiko (tuberkulozo), za mrzlico in trebušno vročnico in za očesnimi boleznimi. Največ (7) jih je pljučna jetika pobrala junija meseca. Meseca januarja, februarja, sušca, septembra in listopada ni umrl nobeden. Jeterno ribje olje se je tudi to leto posebno zdravilno skazalo proti škrofeljnom in tuberkeljnom; v prejšnjih letih se je dajalo bolnikom po dve žlici na dan, lani je z izvrstnim vspehom zadostovala ena, in tako se je deželni blagajnici veliko stroškov prihranilo. Za kurdejom (škorbutom) ni bil lanske leto nobeden bolan. Dr. Bleiweis pripisuje to temu, da je poletenski čas vpeljal umivanje z mrzlo vodo. Septembra meseca je tudi kolera se skušala vgnjezditi v delavnico; zbolelo jih je 8 na lahki, eden pa na hudi koleri, a vsi so se ozdravili. Ker je deželni odbor dovolil, da se je kupilo potrebno kirurško orodje, se je 10 bolnikov kar v hiši operacijam z dobrim vspehom podvrglo.

— (V mestnem zboru 6. dne t. m.) je predsednik dr. Orel naznanil, da letos stopijo iz odbora: dr. Jan. Bleiweis, Pakič, Rost in Vrhovec (iz 3. volilnega reda),

\*) Je že storil, pa isto tudi deželni odbor in kupčijska zbornica. Vred.

Bürger, dr. Valenta in Stedry iz 2., Auer, Blaznik, Resman in Sovan pa iz 1. reda. — Po nujnem predlogu župana dr. Coste je zbor enoglasno sklenil, da se državnemu zboru pošlje prošnja zaradi izpeljave ljubljansko-belaške železnice. — Potem je odbornik dr. Zupan v imenu pravnega in policijskega odseka, kateremu je bila ta stvar v prevdarek izročena, poročal o ukazu c. k. deželne vlade od 25. septembra 1867., po katerem je dr. Costi ustavljeno bilo županovanje. Sporočilo „sine odio et studio“ v zmerni pa temeljiti besedi dokazuje, da se v vsi občinski postavi ne nahaja noben š., kateri bi bil v dotičnem primerljivi deželni vladi pravico dal, ustaviti službo županu in vso oblast v roke dati ces. komisarju. Ker je dolžnost mestnega odbora, da občini varuje avtonomijo, je zedinjeni odsek enoglasno sklenil odboru nasvetovati sledeče 3 predloge: mestni odbor naj 1) izreče, da v občinski postavi za mesto ljubljansko ni nobenega pravila, katero bi c. k. vladi pravico dalo, ustaviti županu službovanje; 2) to, da se je občini vzela lokalna policija in vladinemu komisarju izročila ne samo ta, ampak celo magistratno vodstvo, nasprotuje postavi avtonomii občine in občinski ljubljanski ustavi; 3) c. kr. deželna vlada naj se naprosi, da se mestni občini brž povrne popolno samostojno in postavno delovanje. — Ko je odbornik Dežman se poganjal za to, da bi se odseku nazaj dalo to sporočilo, ker po njegovih mislih ni vsega natanko pretresal, in je odbornik Horak podpiral odsekove predloge, je na posled poročevalec dr. Zupan besedo poprijel in jasno dokazal, da je odsek vse na drobno sitice djāl in potem enoglasno se zedinil v imenovanih 3 predlogih in poročilnem pismu. Po vsem tem je prišel Dežmanov predlog na glasovanje, — 25 odbornikov je bilo pričujočih, — nobeden se ne oglasi za-nj — v očiten dokaz, da strte zviti razlogi nikogar niso prepričali. Potem pridejo predlogi odsekovi na glasovanje, — 24 odbornikov se oglasi za-nje — le Dežman ostane — samec. — Za trdno se je nadjati, da bode zdaj konec pol leta trajajočemu izjemnemu stanu, kateri je, kakor je danes ves mestni zbor pritrdil, tudi občinskemu opravištvu na škodo. — Ostale stvari današnje seje so zadevale manj važne gospodarske zadeve.

— (V *poslednjem zboru zgodovinskega in muzejnega društva*) je g. Dimic iz deželnega muzeja pokazal bukve od l. 1458., v ktere so nune v Velesovem zapisovale desetino svojih podložnih. Zanimiv je tak zapisnik posebno o tem, ker se v njem bere gospodarstvo starodavnih časov, kaj so pridelovali itd. — Gosp. prof. Kozina je govoril o „Kozjem hrbtu“ (Špitaliču), ki se nahaja v pismih 13. veka, pa dandanes tega kraja, ki je bil na štajarski meji, ne poznamo več na Kranjskem. Dalje je gosp. profesor našteval vrsto nekdanjih deželnih namestnih glavarjev, ki so deželnega glavarja zastopali v sodniških zadevah. — Gosp. prof. Korschegg je govoril o piskorjih, o katerih ljudstvo misli, da vreme prerokujejo, in o menekih. — Gosp. Dežman je kazal po gosp. fajmoštru Plemeljnu iz Gorenškega poslanega, na Kranjskem malo znanega roparskega pajka s pajčevino njegovo, ki jo Gorenci imenujejo „božje rokavičke“, in pa po gosp. dr. Orlu muzeju izročeno planinsko kavko. — Temu zboru je bil tudi na ogled postavljen belo-rudeče plamenasti marmor, ki so ga izkopali na Jelovci in ki ga je podobar Wurnik iz Radolice muzeju poslal. Likana ploša tega krasnega marmorja, ki je zelo podoben slavnoznaneu Hallstädtskemu marmorju v gornji Avstrii, se lahko vidi vsaki čas v spodnjem našem muzeji.

— (9 *ustanov (štifteng)* za slepe kranjske otroke) baron Flödnigove ustanove se bode oddalo letos. Ti slepi otroci se pošljejo v preskrbovalnico za slepe v Linc.

Dobó pa tako ustanovo fantiči ali deklice ubozih kranjskih starišev in še posebno taki, ki nimajo starišev, ki so 7 let dopolnili, pa ne čez 12 let stari, sicer zdravi in ugodni za omiko. Starši ali oskrbniki tacih otrok naj krstni in ubožni list, potem spričalo, da so jim bile kozé cepljene in pa zdravniško spričalo, da so zdravi, po svoji c. kr. kantonski gosposki ali v Ljubljani po magistratu do 20. dne t. m. pošljejo c. kr. deželni vladi v Ljubljano.

— Tudi v Ljubljani so pomočniki tiskarij osnovali društvo za izobraževanje sebe in tiskarskih učencev, ki se je v slovesnem zboru tudi mnogih družih tiskarstvu prijaznih gospodov ustanovilo preteklo nedeljo. Prvomestnik te družbe, ktera šteje prave, podpore in častne ude, je izvoljen gosp. Klein, faktor Egerčine tiskarnice. Pravi udje se zavežejo vsaki teden za učilne namene donášati po 5 soldov. Namen je velike hvale pa tudi djanske podpore vredeti tudi vseh pisateljev naših, katerih dela se tiskajo. Mi le to želimo, da se tudi uresniči to, kar je družbe cilj in konec. Skušnja bo kazala.

— Vrli naš „Triglav“ je pač resnico trdil, ko je unidan, govoreč o ljubljanskem gledišču, rekel, da — sicer izurjeni glediščnin ravnatelj — g. Zöllner ne pozná terêna (kraja), na katerem se giblje, ker stanovitno izključuje slovenske igre. Pretekli teden pa je kazal, da tudi še o drugem oziru ne pozná „Land und Leute“, ker privlekel je na oder igro „Die Mönche“ (menihi), ktera se norčuje o običajih, katoliški veri svetih!! Če tudi je bila ta „komedija“ na Dunaji iz prepovedi spuščena, bi bil moral saj c. k. policijski komisar gosp. Vidic, kterege se menda ta stvar tiče, vedeti to, da se večina Ljubljančanov ne sme žaliti s tako oskruno verskega čutja. Še „Laibacherico“, ki je hvalo pela Zöllnerju, ko je slišala, da privleče „Menihe“ na oder, je zdaj sram in — molči. Mi pa očitno protestujemo proti tacemu maslu nemške kulture, po katerem gledišča nehajo biti mikalnice in postajajo pohujševalnice.

— (§. 19. *glavnih ustavnih postav — in pa gospod Gertscher.*) Zadnji „Triglav“ priobčuje sledeče odprto pismo svétniku c. kr. deželne sodnije gospodu Antonu Gertscherju v Ljubljani:

„Blagorodni gospod! Uzdrzujem se, Vas, blagorodni gospod, javno povprašati, kako ste Vi namenjeni razlagati §. 19. podpostavnih pravic avstrijskih državljanov? Kakor Vam je znano, ta §. slôve: „**vs**a národna pleména (volksstämme) države so **rav**no**prav**na, in **vs**ako národno pleme ima **neoskrunljivo** pravico **varovati** in **gojiti** svojo **narodnost** in **jezik**. **Država** ravnopravnost **vseh** v **deželi** **navadnih** jezikov v učilnici, **uradu** in javnem življenji **priznava**.“ — Ali Vi, blagorodni gospod, Slovencev ne štejete med narodna plemena države? Ali Vi, blagorodni gospod, mislite, da slovenščina ni na Kranjskem v deželi navaden jezik? Ali Vi, blagorodni gospod, v svojem uradovanji sami sebe svobodite od §. 19. podstavnih pravic, če tudi veste, da je ta §. za Kranjsko enako veljaven, kakor za vse druge dežele na tej strani Litave? Ali Vi, blagorodni gospod, morda celó mislite, da imajo podstavne pravice ustave samo za nektere narode v državi veljavo, a za druge ne, med kterimi je tudi slovenski? Če imate Vi, blagorodni gospod, srčnost, da to misel zastopate, saj potem opravičujete vse tiste avstrijske narode, kateri, v strahu za svojo národnost, pričakujejo žalostne bodočnosti. — Imam polno pravico, ta vprašanja na Vas, blagorodni gospod, javno obrniti, ker 28. dan ónega meseca, ko ste me izprašavali o suspendiranega društva „Južnega Sokola“ terminologíi, katero je tukajšnja c. kr. deželna sodba déla pod pečat, sem jaz za-

hteval, da me slovenski vprašate in naredite slovenski zapisnik, nasprotovali ste mi s to opombo, da samo tisti, kateri niso nemškega jezika zmožni, imajo pravico, to zahtevati. Ko sem se poleg vsega vendar držal pravice, katero decemberska ustava imenuje neoskrunljivo, opomnili ste me, blagorodni gospod, spoštovanja, katero sem sodbi dolžan. Vprašam: Ali se v „novej dôbi“ sodbi odjemlje dolžno spoštovanje, če se ne odstopi od pravice, katero je država zagotovila (garantirala)? Dokler tega nisem preverjen, dotle menim, da imam pravico, Vas, blagorodni gospod, opomniti spoštovanja, katero je vsak c. k. uradnik dolžan ustavi. Zdaj toraj izpolnjujem besedo, s katero sem Vam obljubil, da hočem o tej dogodbi javno govoriti. Blagorodni gospod, ki me niste hoteli slovenski izpraševati, narekovali ste vsa svoja vprašanja in moje odgovore po nemški v zapisnik; dovolili ste samo, da sem smel zapisovalnemu uradniku le tiste svoje povedbe, ktere so se naravnost tikale „Južnega Sokola“ knjige, ki je zdaj pod pečatom, slovenski narekovati, in s tem se nikakor ni zadostilo ravnopravnosti vseh deželnihih jezikov v uradu, katero ravnopravnost je država priznala.

V Ljubljani 6. februarja 1868.

France Levstik.

Radovedni smo, kaj bode gosp. Gertscher odgovoril na ta vprašanja, ktera tudi državnim našim poslancem priporočamo „ad notam.“

— 2. list „Slovenskega Glasnika“ priobčuje naslednje članke: „Studentovska zdravica“, zložil Fr. Levec; „Doktor Karbonarius“, nadaljevanje; „Zakleta princeza“, pravljica, zložil D. H. Trnovski; „Gostinja“ dalje; „Vino“, govor v veselej družbi, spisal J. Stritar; „Gostba v Mazinu“, konec, spisal Fr. Erjavec; „Važnost narodnih pripovedek in pesem za slov. bajeslovje“, spisal Dav. Trstenjak; „Pomenki o naših literarnih zadevah“, spisal F. Kočevár; „Spiritus familiaris“, konec, spisal Andrejčekov Jože; „Narodne stvari“, nabral in razglasil M. Valjavec; „Književni obzor“, v katerem g. dr. Krek pretehtuje g. Marnov „jezičnik.“

— Kupčijski ples v kazini na prid bolnišnici kupčijskih pomočnikov jej je naklonil zdatno pomoč, ker se je neki prodalo okoli 700 vhodnic po 1 gold.

## Novičar iz domačih in tujih dežel.

**Iz Dunaja.** — Po 7 tednih se je državni zbor spet začel 10. dne t. m. Vsi novi ministri v fraku, peljani od ministerskega predsednika kneza Auersperga, so skupaj prišli v zbor in se vsedli na ministerske klopi; državni kancelar baron Beust se je vsedel med poslance. Prvo je bilo volitev zborovega predsednika: izvoljen je bil z 111 glasovi med 131 štajarski poslanec dr. Kaisersfeld. Vesel te volitve se zahvali v dolgem govoru. Potem ministerstva predsednik knez Auersperg poprime besedo, da predstavi novo ministerstvo ter prosi zaupanja, zagotavlja vestno ustavno ravnanje, pa žuga z ostrim postopanjem proti onim, ki ne bodo ustavi pokorni; če tudi spoznava, da nimamo enotne države, vendar — pravi — je treba si prizadevati za edinost. — Pravijo, da državni zbor bode trajal do velike noči, in da aprila meseca se začne deželni zbori.

— Delegaciji še niste ničesa dodelale, posebno ogerska se obotavlja, vendar trdijo nekteri, da v 14 dnevih utegnute dovršiti svojo nalogo. Beust, v odseku, ki prevdarja vojaške potrebščine za 1868. leto, poprašan za to: kamo kaže politični barometer v Ev-

ropi in ali se more zmanjšati armada? je odgovoril, da do zdaj veje mirna sapa, a vendar nismo v takem mirnem stanju kakor pred 1866. letom; treba je, armada obdržati v takem položaju, da je v kratkem času za boj pripravna. Iz tega odgovora se vidi, da minister vnanjih oprav nima nikakoršnega zaupanja, da je mir zidan na trdno skalo.

— Njih Veličanstvo cesar je hrvaško deputacijo 5. dne t. m. prijazno sprejel, ravno tako deputacijo praškega mesta, kateri na čelu je bil župan dr. Klaudy; zarad poveljnega jezika mestne straže pa jej je rekel, da jezik, s katerim se zapoveduje vojakom, more v Avstrii biti le eden in to nemški. Misli se, da je ta odgovor še posebno meril na Ogre, ki zdaj nočejo nič drugega znati kot — magjarski, čeravno je le mala peščica Magjarov v Avstrii in ni nikjer na svetu sorodnjega jezika!

**Hrvaško.** Iz Zagreba. Dokler v Pešt poslana deputacija ne pride nazaj, miruje deželni zbor.

**Ogersko.** Iz Buda-Pešta. Cesar in cesarica sta tukaj; cesar se povrne spet na Dunaj, cesarica pa pričakuje tukaj poroda. Govori se, da prideta cesar Napoleon in cesarica v Pešt in da cesarica francozka bode kumica (botra) novorojenčku.

— Iz Požuna. General grof Neipperg, c. kr. poveljnik tukajšni, je zapodil ogerske poslance, ki so ga prišli na ples honvedov vabit.

**Primorsko.** V Trstu in Gorici so Lahi napravili telovadsko društvo. Slovenci so ondi le — na papirji!

**Laško.** Italija se oborožuje, zakaj? — tega ne pové; pravijo, da Italii preti nevarnost od bivšega kralja napolitanskega, ki je v Rimu; resnica pa menda je ta, da mislijo na — Rim. — 4. dne t. m. ste se obé francozke ladiji z vso armado vrnile domú; za varstvo pappeževih dežel ostala je le — ena divizija, in Bog vedi, kako dolgo še ta ostane.

**Srbija.** To, da se srbska armada neprestano na boj pripravlja, dela sive lasé vladam, ktere „po očetovsko“ skrbijo za „precartano“ svoje turško dete. Te dni se je spet angleška vlada zelo zagrozila nad srbsko zarad silnih vojnih priprav in francozko in avstrijsko vlado povabila, naj tudi stopite na noge.

**Rusko.** V Petrogradu so konec preteklega meseca imeli 32, v Moskvi pa 36 stopinj mraza. Ministerstvo nauka je ukazalo zapreti vse šole, dokler je čez 15 stopinj mraza.

**Listnica vredništva.** Gosp. J. P. iz Dola: Hvala! prejeli; pride gotovo drugi pot. — Gosp. J. Š. v L: Drugi pot.

**Popravek.** Pri sestavku v poslednjih „Novicah“: „Ne dajte se vsem ljudem križem ženiti“ je izostal podpis pisatelja g. Kramarčiča.

## Žitna cena

v Ljubljani 8. februarja 1868.

Vagán (Metzen) v novem denarji: pšenice domače 6 fl. 90 — banaške 7 fl. 30. — turšice 4 fl. —. — soršice 5 fl. 14. — 4 fl. —. — ječmena 3 fl. 20. — prosa 3 fl. 20. — ajde 3 fl. — žir ovs 2 fl. —. — Krompir 1 fl. 60.

## Kursi na Dunaji 11. februarja.

5% metaliki 57 fl. 10 kr.

Ažijo srebra 114 fl. 75 kr.

Narodno posojilo 66 fl. 20 kr.

Cekini 5 fl. 57 kr.